

**„Uram, tudod,
ha akarod,
megtisztíthatasz
engem” (Mt 8,2)**

Turai Laura:
Mágnesangyal
Magyar Napló, Bp., 2010.

Kezdetől csodáltam, s e parányi könyvecske nyolcvanegynéhány költeményét olvasva újra megcsodáltam e lírikusnak a magyar költői hagyomány iránti érzékenységet, verseinek érzelmi-hangulati feszültségét, ugyanakkor levegő után kapkodó, pillanatnyi elnémulásait, bátor önkeresését, „hitért mászó” életerejét és gyermeki őszinteségét is.

A *Nápolyi canzonetták* – a kötet első ciklusának darabjai – e nyelvkeresésnek csupán első fázisát mutatják. Még a *Polip* jelentéssűrítő nyelvjátéka (‘két kar ölel’: ’nyolc kar öl-el’) mellett sem egészen egyértelmű, hogy az itt található állatversekben (*Sakál, Delfin*) milyen viszony képzelhető el az említett élőlények és a lírai én között. Hasonló a helyzet a *Narancs* című négy sorosnál, melyben a „parancs” és a „narancs” ugyan fölbreszthetnek különféle asszociációkat Radnóti Miklóstól Takács Imréig, mégsem szolgál különösebb poétikai nóvummal. Ám e fragmentumszerű nyitóversek szürrealista képhalmozása mögött már felszikrázik néha az az egyéni és legitim létnyelv, mely azután a *Caserta Vecchia* Szerb Antalt idéző, ódorfeinás városérzetében, az *Amalfi* Adyra jellemző szóviszony-variációiban („vár ódon kerengők árva ciklámenje”), illetve a *Forum Romanum* kosztolányis megrendülésében végre megkezdí a várva várt kibontakozást.

Centrális szerkesztési elvet követve, már az *Ott...* című második ciklusban helyet kapott a gyűjtemény három legsikerültebb szövege, a római katolikus liturgia – *Agnus Dei* utáni, áldozás előtti – Krisztusváro vallomását mediáló *Pogány ima* („de csak egyetlen szóval mondd... // és meggyógyul az én lelkem”), a lassanként önmagára találó nyelvet érzéki képekbe tömörítő *Part* („Csak egy résnyi késhegyélen / fér át a kardhal-álom / kicsiny bogárka szárítja szárnyát / partot ért bokámon”), valamint a Bárka 2010/4. számában napvilágot látott *Ez az* című költemény, mely már képes arra, hogy a költő kedvelt toposzai – a „narancs”, a „rózsa”, a „part” és a „jég” – között izgalmas, új értelemösszefüggést teremtsen. Az egységes nyelv azonban még várat magára, hiszen a *Légy szelíd* rímélése („kérlek”: „kimérlek”), zeneisége, szimultán lüktetése, a *Borostyánfelhő* ígéretes szóalkotmányai („sínsötétbe”, „labirintus-árnyam”) mellett például az *Ahhoz képest* sorai mutatnak némi bizonytalanságot („hogy tavasszal hull avar”). Ezt azonban feledtetik a ciklus intertextuá-

lis utalásokban gazdag darabjai; közelebből: a *Feltámadás* Nemes Nagy Ágnes *Lázár*, illetve Sylvia Plath *Lady Lazarus* című költeményét idéző biblikus jelentéstere, a *Felhőféhérben*, melyben ott bújkál Vajda János *Üstökösének* felsornyi variációja („nagyítóval a véghetetlen égre”), vagy a Pilinszky kozmológiáját tükröző *Szemfényvesztés*.

Az *Olyannak lenni* gömbölyded rímeivel a *Csak* című ciklusban is továbbhullámzik a tizenkilencedik század végének, huszadik század elejének Vajdára, Juhászra jellemző rímes, négy soros esztétikai tradíciója („töviseimbe édes balzsamot szűrj / hogy ki csendes bánattal tele / belémakadjon észrevétlen / s én rózsaként meghalok vele”); előbújnak még itt-ott az intertextusok is (*Ha akarod*); ám a költemények többsége már a költői szerepvállalás („kiiszom a tavasz... // méregpohárát!” *Ujjongás*), a lét-kérdés örökké kínzó temporális kitevője („A percek mögött megvénülök / van szó a semmi másra? *Állapot I.*), s ezek folyamányaként a mindennél lázasabb nyelv- és képteremtés felé fordul. Ebből az egzisztenciál-ontológiai önmagaság- és önmeghaladásvágyból születik meg azután a *Szabadságnitt* („a halál / féktelen liftjei járnak”, „szempillahosszú sötét éjjelek / szilánkmezejében / főnixmadárfogyok”), a *Város* („a szemétszürte légihány / vákuum-delejében / csigamerészen hordozni tekinteted”) és végül a *Ha a semmi néz* („zöld zokniban zihál az ősz”, „a szó a szem fehér / tavára kiült / rettenet-penész”). A végkövetkeztetéssel azonban – mely a meggyógyított leprás evangéliumi történetébe ágyazódik – Turai Laura mégiscsak a legmagasabb, az Isteni létnyelvbe helyezi megvalósulásának, üdvözülésének misztériumát és egyetlen lehetőségét: „Uram, tudod, ha akarod, megtisztíthatasz engem” (*Ha akarod*).

A záróciklus, a *Léleknapló* – noha talán nem a legérettebb versek foglalata – mégis a kiteljesülés csarnokába vezet. Az itt található, a *Halak a hálóban* Pilinszkyjét idéző költemények soraiban („nem félni, hálnak lenni” *Vice versa*, „kezünk közül a halak / beleszúznak a tó vizébe” *Promenáda*, „én: ó hal a habban” *Hétköznap*) a hit, a tudat és a nyelv termékeny találkozását, a hagyomány és az újítás egymást gazdagító mintázatait figyelhetjük meg. Mindezek alapján nem szorul különösebb bizonyításra, hogy Turai Laura lírája produktív, vonzó, régi és új kihívásokkal bátran szembenéz, a továbblépés és az elmélyülés lehetőségével egyaránt megáldott szóművészet.

Zárásként álljon itt a *Szürkület* egyetlen sora: „nincs már szavam, igába vont az éden.”

Soltész Márton